

Strona znajduje się w archiwum.

MUNDURY DLA SZEREGOWYCH POLICJI PAŃSTWOWEJ PEŁNIĄCYCH SŁUŻBĘ NA DROGACH WODNYCH

Zapewnienie umundurowania funkcjonariuszom Policji Państwowej w okresie II Rzeczypospolitej, tak jak i teraz, leżało w gestii państwa. Pierwsze przepisy o organizacji Komendy Głównej Policji Państwowej, wydane przez ministra spraw wewnętrznych na podstawie art. 9 ustawy o Policji Państwowej z dnia 24 lipca 1919 roku powierzały Wydziałowi II - Gospodarczemu KGPP, między innymi, zaopatrywanie urzędów oraz funkcjonariuszy policji państwowej w umundurowanie, broń, oraz inne środki. Taki stan rzeczy utrzymał się przez cały okres dwudziestolecia międzywojennego.

Wzory obowiązującego umundurowania określane były rozporządzeniami ministra spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem spraw wojskowych. Przepisy dotyczące kwestii mundurowych regulowały też rozkazy Komendanta Głównego Policji Państwowej oraz okólniki KGPP. W okresie od powstania Policji Państwowej do wybuchu II wojny światowej umundurowanie funkcjonariuszy P.P. podlegało przeobrażeniom i zmianom. Starano się upraszczać jego wygląd, dostosowywać do potrzeb służby oraz wprowadzać nowe elementy. Pierwsze rozporządzenie w przedmiocie umundurowania i uzbrojenia Policji Państwowej z 2 marca 1920 r. określało zasadniczy kolor munduru i dystynkcji, wyszczególniało podstawowe przedmioty ubioru obowiązującego funkcjonariuszy służby zewnętrznej. Kolejne przepisy uzupełniały je i modyfikowały.

Szeregowym przysługiwało całkowite umundurowanie na koszt skarbu państwa. Oficerowie w momencie wstąpienia na służbę otrzymywali ekwiwalent mundurowy. W początkowym okresie istnienia Policji Państwowej podstawowym wyzwaniem było zapewnienie jednolitego umundurowania dla całego korpusu. Trudności natury finansowej i technicznej powodowały, że przeciągało się to w czasie. Używanie innych niż granatowe kolorów umundurowania było dopuszczane przez władze policyjne. Przepisy przejściowe z rozporządzenia z 1920 r. zezwalały na przykład: tymczasowo aż do odwołania używania mundurów koloru szarego. Dopiero w 1931 r. wprowadzono zakaz noszenia przez szeregowych w Warszawie mundurów lub płaszczy w kolorze marengo (mogły być donaszane na prowincji).

W roku 1926 zwrócono szczególną uwagę na zaopatrywanie szeregowych P.P. w należne, im w myśl obowiązujących ustaw, umundurowanie. Prace w tym obszarze prowadzone były jednocześnie w kilku zasadniczych kierunkach. Starano się wypracować normy i przepisy dotyczące produkcji materiałów na umundurowanie, dostosować wymiary produkowanego umundurowania do potrzeb szeregowych. Dążono także do regularnego wydawania sortów mundurowych w stałych terminach oraz zwiększenia ilości przedmiotów. Ostatecznie też zdecydowano się ujednoczyć kolor elementów umundurowania dla całego korpusu do granatowego.

Równie istotną sprawą od początku istnienia formacji było zróżnicowanie umundurowania w zależności od zmieniających się warunków atmosferycznych. Pełnienie służby w jednakowym prawie ubraniu bez względu na pogodę pociągało za sobą choroby i odbijało się ujemnie na zdrowiu policjanta i samej służbie. W pierwszej kolejności Komenda Główna starała się zabezpieczyć policjantów w odpowiednie ubranie na słońce i mrozy. Rozporządzenie z dnia 3 listopada 1927

r. zezwalało na „watowanie płaszców tak wyższych jak i niższych funkcjonariuszów, względnie podszywanie na zimę futrem oraz przyszywanie lub nakładanie kołnierza z dowolnego futra tegoż co kołnierze płaszcza kroju. Zamiast płaszcza lub na płaszczu mogą tak wyżsi jak i niżsi funkcjonariusze nosić płaszcze z paskiem lub peleryną nieprzemakalną koloru granatowego, popielatego lub brązowo-zielonkawego”. Dodatkowo poza podstawowym umundurowaniem wydawane były funkcjonariuszom peleryny nieprzemakalne, specjalne ciepłe buty wartownicze lub długie kozuchy.

Kwestię mundurów letnich regulował rozkaz Komendanta Głównego P.P. nr 288 z 29 maja 1925 r. Zezwalał wyższym i niższym funkcjonariuszom w porze letniej od 1 maja do 30 września włącznie na noszenie kurtki przepisanej kroju z lekkiego materiału z niskim kołnierzem, stojąco wykładanym o barwie takiej samej jak, barwa noszonego umundurowania (w miastach granatowa w powiatach szara). Letnie kurtki miały mieć naramienniki z tego samego materiału oraz posiadać wszystkie przepisane oznaki i dystynkcje. Zezwolono również w okresie letnim nosić czapki z pokrowcem z lekkiego granatowego materiału (pokrowiec bez wypustki). Komenda Główna kupowała letnie mundury drelichowe od 1928 r., najpierw niewielką partię, a następnie po zmianach i ulepszeniach ilości mające docelowo zaspokoić potrzeby wszystkich szeregowych. Wydawano też dla wszystkich szeregowych letnie pokrowce na czapki w kolorze białym zanim środki budżetowe pozwolą na zakup letnich nakryć głowy. Drelichy letnie spełniały bardzo dobrze swą rolę podczas służby w okresie letnim choćby ze względu na ich wagę (niższą o około połowę niż mundur sukieny). Bluzy letnie o zmienionym, uproszczonym kroju zostały wprowadzone rozporządzeniem ministra spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem spraw wojskowych o letnich bluzach dla oficerów i szeregowych policji Państwowej z 20 lipca 1935 r.

Specjalną kategorią szeregowych Policji Państwowej byli funkcjonariusze pełniący służbę na drogach wodnych. Dla nich w 1931 r. został opracowany mundur letni, który był realizacją dążeń KGPP by zapewnić policjantom jak najlepsze warunki służby.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych wydane w porozumieniu z ministrem spraw wojskowych w dniu 20 lipca 1931 r. wprowadzało mundur letni dla szeregowych PP pełniących służbę na drogach wodnych złożony z: bluzy, spodni oraz trzewików skórzanych sznurowanych w kolorze czarnym. Rozporządzenie zawiera też rysunki poglądowe z naniesionymi wymiarami wspomnianymi w dokumencie.

Bluza drelichowa była w kolorze khaki o kroju koszulowym, z rozcięciem z przodu zapinanym na trzy duże (mundurowe) metalowe guziki. Kołnierze bluzy był leżąco wykładany, o szerokości z tyłu na 5 ½ cm a z przodu 8 cm. na przedzie. Mundur miał dwie płasko naszyte kieszenie z klapami i wszyte gładko rękawy z mankietami w dole zapinane na duży guzik. Bluza miała oznaki szarż na kołnierzu, cyfrę okręgu na naramiennikach oraz naszywkę w kształcie sześcioboku z granatowego sukna z wyhaftowaną srebrną kotwicą. Do bluzy obowiązywały długie spodnie drelichowe zapinanych w pasie na dwa guziki za pomocą paska o szerokości 4 cm wszytej w tył spodni. W przedzie spodni, po bokach, znajdowały się dwie wewnętrzne kieszenie zapinane w połowie długości na guzik. Przód spodni po odpięciu stanowił klapę. Spodnie w dole miały szerokość szerokości u dołu od 24 do 28 cm. Rozporządzenie zawiera rysunki poglądowe z naniesionymi wymiarami wspomnianymi w dokumencie.

Rozkazem nr 541 z dn. 19 sierpnia 1931 r. Komendant Główny Policji Państwowej podał przedmiotowe przepisy do wiadomości podwładnych i dodatkowo określił czas noszenia letnich mundurów na okres od 15 maja do 30 września. Mundur letni dla szeregowych PP pełniących służbę na drogach wodnych nie mógł być noszony poza służbą. Rozkaz zezwalał jedynie na noszenie munduru w drodze szeregowego na służbę i podczas powrotu ze służby do domu. Zakazane też było stosowanie „ubioru kombinowanego” np. bluzy sukiennej ze spodniami drelichowymi lub odwrotnie. Warto zaznaczyć, że mundur letni miał być użytkowany przez funkcjonariuszy służby wodnej w przewidzianym okresie, niezależnie od pogody, wobec czego w dni niepogody i deszczu miał być na niego zakładany płaszcze lub peleryna nieprzemakalna.

W nr 32 tygodnika „Na posterunku” z 1931 r. został zamieszczony artykuł informujący o wprowadzeniu tego nowego wzoru munduru wraz ze zdjęciem. Warto zwrócić uwagę na spodnie zaprasowane w kant. Znane są też inne fotografie funkcjonariuszy policji wodnej w opisywanym wzorze munduru. Natomiast rysunek policjanta służby wodnej z tablic mundurowych autorstwa Stanisława Haykowskiego i Kazimierza Sejdy przedstawia sylwetkę w uniformie wyglądającym, jak jednoczęściowy kombinezon.

Zapewne ten wzór munduru spełniał bardzo dobrze swoją rolę w służbie na drogach wodnych w okresie letnim, zarówno ze względu na zastosowany kolor, jak i uproszczony krój zapewniający przewiewność.

(Biuro Historii i Tradycji Policji KGP)

Źródła fotografii: Archiwum Akt Nowych, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Światowid, Na Posterunku, policjapanstwowa.pl

